

Tilburg University

Rubriek Jeugdrecht en jeugdbescherming

Vlaardingerbroek, P.

Published in:
Delikt en Delinkwent

Publication date:
2012

Document Version
Peer reviewed version

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Vlaardingerbroek, P. (2012). Rubriek Jeugdrecht en jeugdbescherming. *Delikt en Delinkwent*, 152-159.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Delikt en Delinkwent (februari 2012)

Rubrieken

Jeugdrecht en jeugdbescherming

a. Juridisch-organisatorisch aspect (Paul Vlaardingerbroek)

Rapport Nationale Ombudsman inzake Baby Jelmer

Het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG) en de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) hebben op schokkende wijze gefaald in het ophelderen van de omstandigheden rondom de operatie van baby Jelmer. Dit concludeert de Nationale ombudsman (NO) in zijn rapport over de klachten van de ouders van baby Jelmer over het UMCG en de IGZ. 'De opstelling van het UMCG komt op mij over als kil, afstandelijk en zelfs berekenend', aldus ombudsman Brenninkmeijer. Over de IGZ zegt hij: 'deze ernstige vorm van disfunctioneren ben ik in mijn jarenlange ervaring met het reilen en zeilen van de overheid niet eerder tegengekomen.' In 2007 kreeg baby Jelmer een hersenbeschadiging na een darmoperatie in het UMCG. Hij is daardoor zwaar geestelijk en lichamelijk gehandicapt. De ouders willen precies weten wat de oorzaak is van de hersenbeschadiging, maar het UMCG en de IGZ gaven geen opheldering. Het radioprogramma Argos bracht dit verhaal in juli dit jaar onder de aandacht van de Nationale ombudsman. Het doel van het onderzoek van de ombudsman was het vaststellen van de feiten. Brenninkmeijer: 'Maar zelfs de informatie die ik kreeg was onder de maat.' De Nationale ombudsman doet het UMCG én de IGZ afzonderlijk de aanbeveling om op zeer korte termijn de ouders alle gevraagde informatie alsnog te geven, hen excuses aan te bieden en een gepaste compensatie te bieden. Volgens de NO heeft het ziekenhuis de terechte signalen van de ouders over de kritieke toestand van Jelmer genegeerd en de vragen die de ouders stelden niet beantwoord. Het UMCG heeft onvoldoende willen en kunnen verantwoorden welke complicaties zijn opgetreden vóór en tijdens de operatie van Jelmer en voor de zorg erna. Ook heeft het UMCG niet verantwoord hoe dit invloed heeft gehad op de hersenbeschadiging die hij heeft opgelopen, aldus de NO, die verder concludeert dat ook de IGZ geen toezicht heeft uitgeoefend en "met ongekende traagheid, gebrek aan transparantie en gebrek aan professionaliteit" een rapport heeft uitgebracht, dit ingetrokken en uiteindelijk andere conclusies gepresenteerd. De informatie die de ouders en later ook de ombudsman tijdens zijn onderzoek ontvingen, was onder de maat. Overigens is dit al het zesde rapport van de Nationale ombudsman over de IGZ. In 2009 bracht de ombudsman al het rapport 'De IGZ een papieren tijger?' uit.

Halt en Vuurwerk rond Nieuwjaar 2011/12: het aantal vuurwerkverwijzingen naar Halt is opnieuw gedaald

Uit het persbericht van Halt Nederland op 3 januari 2012 blijkt dat een eerste inventarisatie laat zien dat de politie in de afgelopen vuurwerkperiode – van 1 december 2011 tot en met 2 januari 2012 - landelijk 1.436 jongeren heeft doorverwezen naar Halt. In 2010 waren dat er in dezelfde periode 1.766; het jaar daarvoor 2.299. Deze jongeren (van 12-18 jaar) zijn naar Halt verwezen voor o.a. het te vroeg afsteken van (illegaal) vuurwerk en het veroorzaken van overlast en vernielingen tijdens het afsteken van vuurwerk. De meeste jongeren (70%) zijn naar Halt verwezen voor het afsteken van vuurwerk buiten de toegestane tijd; 19% is aangehouden voor het in bezit hebben/afsteken van illegaal vuurwerk. Dit is een lichte daling van 1% ten opzichte van vorig jaar. In 2009 en de jaren daarvoor was het aandeel illegaal echter nog 14%. Illegaal vuurwerk lijkt dus nog steeds populair onder jongeren.

De stijging van 6% naar 11% voor aanhoudingen voor het in bezit hebben van vuurwerk buiten de toegestane periode of van meer dan 10 kilo, (artikel 1.2.4) kan verklaard worden door de nieuwe richtlijn voor jeugdige verdachten van het OM. Voor het bezit tot 50 kilo kan naar Halt worden verwezen. Voorheen was dit maximaal tien kilo. Door deze nieuwe richtlijn is het bezit van strijkers niet langer Halt-waardig. Hierdoor kan wellicht een deel van de daling in de verwijzingen verklaard worden. De meeste verwijzingen (180) waren in Gelderland. De regio's Zuid-Holland Zuid, Hollands Midden Haaglanden en Zuid-West Nederland hebben deze jaarwisseling een (lichte) stijging van het aantal verwijzingen.

Taakstraf niet meer mogelijk bij ernstige zeden- en geweldsdelicten

Op 3 januari 2012 trad in werking de Wet van 17 november 2011 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met het beperken van de mogelijkheden om een taakstraf op te leggen voor ernstige zeden- en geweldsmisdrijven en bij recidive van misdrijven (Stb 2012, 1). Een taakstraf kan vanaf die datum niet meer worden opgelegd voor ernstige zeden- en geweldsmisdrijven. Ook als een veroordeelde binnen vijf jaar nadat hem een taakstraf is opgelegd weer een (soortgelijk) misdrijf pleegt, kan hij niet opnieuw worden bestraft met een taakstraf. De bescherming van de samenleving en het voorkomen van nieuwe slachtoffers maken toereikende straffen en maatregelen noodzakelijk. Daarom is de taakstraf in de visie van het kabinet alleen een geschikte straf voor lichte strafbare feiten. Bij deze wet is o.a. artikel 22b WvSr ingevoegd, luidende

“Artikel 22b

1. Een taakstraf wordt niet opgelegd in geval van veroordeling voor:

a. een misdrijf waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van zes jaren of meer is gesteld en dat een ernstige inbreuk op de lichamelijke integriteit van het slachtoffer ten gevolge heeft gehad;

b. een van de misdrijven omschreven in de artikelen 181, 240b, 248a, 248b, 248c en 250.

2. Een taakstraf wordt voorts niet opgelegd in geval van veroordeling voor een misdrijf indien:

1° aan de veroordeelde in de vijf jaren voorafgaand aan het door hem begane feit wegens een soortgelijk misdrijf een taakstraf is opgelegd, en

2° de veroordeelde deze taakstraf heeft verricht dan wel op grond van artikel 22g de tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis is bevolen.

3. Van het eerste en tweede lid kan worden afgeweken indien naast de taakstraf een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf of vrijheidsbenemende maatregel wordt opgelegd.”

Nieuwe Richtlijn voor strafvordering jeugd

Op 1 november 2011 trad in werking de nieuwe Richtlijn voor strafvordering jeugd, die geldt tot 31 oktober 2015 (Stcrt. 2011, 19253). In deze richtlijn worden de strafmaten

aangegeven voor de afdoening van jeugdstrafzaken. Voor veel voorkomende delicten worden de strafmaten aangegeven om gelijke afhandeling te bevorderen. Bij recidive en zwaardere delicten wordt de afdoening bepaald na rapportage op de persoon. Deze richtlijn dient te worden gelezen in samenhang met de 'Aanwijzing effectieve afdoening strafzaken jeugdigen' (Stcrt. 2011, 10941), waarin de uitgangspunten en procedure voor jeugdstrafzaken uitgebreid zijn beschreven.

Wetsvoorstel verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling ingediend

Het wetsvoorstel voor het verplichte gebruik van een meldcode bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling is op 27 oktober 2011 ingediend bij de Tweede Kamer. Alle beroepskrachten in de zorg, het onderwijs, de kinderopvang en bij justitie moeten hiermee gaan werken. De meldcode is een vijfstappenplan waarin de beroepskracht wordt begeleid bij het proces vanaf het eerste vermoeden tot aan de beslissing over het doen van een melding. Het doel van het wetsvoorstel is dat sneller en adequater hulp kan worden geboden bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit kan worden bereikt door het toepassen van de meldcode, waardoor de vroegsignalering wordt verhoogd. (Kamerstukken II 2011/12, 33 062, nrs.1-4)

Kamerbrief aanbidding Actieplan aanpak kindermishandeling 'Kinderen Veilig'

In een brief van staatssecretaris Veldhuijzen van Zanten-Hyllner (VWS) aan de Tweede Kamer wordt ingegaan op het Actieplan aanpak kindermishandeling "Kinderen veilig" en het daarbij opgenomen actieplan.

Medici, jeugdzorg en justitie gaan bij een melding van kindermishandeling gelijktijdig onderzoek doen naar het kind en de gezinssituatie. Met 1 gezamenlijk plan van aanpak werken alle betrokken professionals aan de veiligheid van het kind, de hulpverlening in het gezin en de aanpak van de daders. Deze nieuwe – van oorsprong Amerikaanse – multidisciplinaire aanpak zorgt ervoor dat kinderen sneller en beter worden geholpen. Met deze nieuwe aanpak gaan we in Nederland in de praktijk ervaring opdoen.

Het bundelen van de krachten bij een melding van kindermishandeling is een van de acties in het nieuwe Actieplan Aanpak Kindermishandeling: Kinderen Veilig dat op 28 november 2011 door staatssecretaris Veldhuijzen van Zanten (VWS) en de bewindslieden van Veiligheid en Justitie (VenJ) naar de Tweede Kamer wordt gestuurd.

Kindermishandeling is – met jaarlijks naar schatting 119.000 slachtoffers - een groot probleem in de Nederlandse samenleving. Het kabinet pakt het voorkomen, signaleren, stoppen en beperken van de schade van kindermishandeling, samen met onder andere gemeenten, provincies, medici, hulpverleners, politie en justitie aan. Het actieplan beschrijft waaruit de krachtige aanpak nu en in de komende 5 jaar bestaat.

Bij het voorkomen van kindermishandeling hebben de gemeentelijke Centra voor Jeugd en Gezin en consultatiebureaus een centrale rol. Dit doen ze door makkelijk toegankelijke opvoedondersteuning te bieden en met bijvoorbeeld beeldmateriaal onderwerpen als het 'shaken baby syndrome' bespreekbaar te maken met nieuwe ouders. Ook zijn er speciale programma's voor extra begeleiding van gezinnen waarover zorgen bestaan. Daar wordt

bijvoorbeeld vaker op huisbezoek gegaan. Daarnaast komt er een nieuwe kinderschermingsmaatregel waarmee de kinderrechter bij lichtere problemen aan ouders een maatregel van opgroei-ondersteuning kan opleggen.

Het stoppen van kindermishandeling wordt krachtiger aangepakt door te bevorderen dat het Advies en Meldpunt Kindermishandeling en de politie nauwer samenwerken. Ook wordt het opsporingsonderzoek bij kindermishandeling geïntensiveerd. Daarmee kan de strafrechtelijke aanpak van daders verbeterd worden. Daarnaast kunnen daders van kindermishandeling vaker een tijdelijk huisverbod krijgen. De minister van Veiligheid en Justitie stelt € 1,2 miljoen extra beschikbaar aan gemeenten ten behoeve van het huisverbod.

Om de aanpak van kinderpornografie te versterken, lopen er programma's om ouders en kinderen meer digiwijs en digi-alert te maken. Zo weten zij beter welke risico's er zijn op internet. Advies- en Meldpunten Kindermishandeling en jeugdzorg gaan scherper letten op signalen van kinderpornografie. De inzet van politie op het tegengaan van kinderpornografie wordt verdubbeld. Daarnaast wordt de aanpak van kinderpornografie geïntegreerd in de aanpak van seksueel geweld en kindermishandeling. De bewindslieden hebben besloten de taak van de nationaal rapporteur mensenhandel uit te breiden met seksueel geweld tegen minderjarigen.

Om kindermishandeling beter en sneller te signaleren wordt het gebruik van de meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld wettelijk verplicht. Dit wetsvoorstel is eind oktober aan de Tweede Kamer aangeboden. Ook wordt de meldplicht voor kindermishandeling door professionals uitgebreid. Sinds enige maanden bestaat er een speciale app waarmee mensen met een iPhone, iPad of een Android telefoon de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling kunnen downloaden. De app geeft in stappen weer wat mensen kunnen ondernemen als ze vermoeden hebben van huiselijk geweld of kindermishandeling.

Zie de Brief van staatssecretaris Veldhuijzen van Zanten-Hyllner (VWS) aan de Tweede Kamer over het Actieplan aanpak kindermishandeling "Kinderen veilig" en het daarbij opgenomen actieplan. (Persbericht Min. van V&J en VWS van 28 november 2011)

Eén loket en één nummer voor melden mishandeling

De Advies- en Meldpunten Kindermishandeling en de Steunpunten Huiselijk Geweld gaan 1 loket vormen met 1 landelijk telefoonnummer. Dat schrijft staatssecretaris Veldhuijzen van Zanten aan de Tweede Kamer.

De kans op verkeerd of te laat binnenkomen van signalen wordt daarmee verkleind. Gemeenten krijgen de verantwoordelijkheid voor alle kwetsbare burgers die te maken krijgen met geweld in afhankelijkheidsrelaties en moeten aan slachtoffers een passend arrangement bieden van hulp, ondersteuning en bescherming. De staatssecretaris gaat de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) hierop aanpassen.

Bron: Ministerie van VWS, 14 december 2011 (www.overheid.nl/ministeries/vws; kenmerk brief DMO/SSO-3095521)

JeugdzorgPlus moet professioneler en beter samenwerken

Tot deze conclusie komt de Inspectie Jeugdzorg (IJz) in een Tweede tussenbericht over de Jeugdzorg Plusrapport, dat eind december 2011 verscheen. De instellingen voor jeugdzorgPlus bieden sinds 1 januari 2008 de opvang, begeleiding en behandeling aan een zeer moeilijke groep kinderen en jongeren. Onderdeel van die behandeling kan zijn, dat zij in hun vrijheid worden beperkt, omdat zij soms een gevaar vormen voor zichzelf of voor

anderen en/of zich aan een behandeling onttrekken. Aangezien de jeugdzorgPlus zich nog in een opbouwfase bevindt, wordt ook het toezicht fasegewijs uitgevoerd. De Inspectie Jeugdzorg informeert de Staatsecretaris van VWS in de tussenberichten over de bevindingen van het toezicht in de instellingen voor jeugdzorg Plus. Het eerste tussenbericht uit 2009 ging over het toezicht op de rechtspositie. De inspectie richt zich in haar tweede tussenbericht op het toezicht dat de Inspectie Jeugdzorg in 2010 en 2011 uitvoerde bij de instellingen voor jeugdzorg Plus: a. de hertoetsen van de rechtspositie en b. het toezicht op de kwaliteit van het leefklimaat in de instellingen voor jeugdzorg Plus.

ad a Het hertoetsen rechtspositie van jeugdigen in JeugdzorgPlus

In 2010 en 2011 werden hertoetsen uitgevoerd bij instellingen met een onvoldoende resultaat in het onderzoek naar de rechtspositie. De inspectie constateert dat de instellingen de verbeteringen binnen de afgesproken termijn met succes hebben uitgevoerd.

ad b. Onderzoek naar kwaliteit van het leefklimaat

In dezelfde periode deed de inspectie samen met de Inspectie van het Onderwijs onderzoek naar het leefklimaat bij twaalf instellingen.

De kwaliteit van het leefklimaat bleek wisselend: bij meer dan de helft van de instellingen beoordeelde de inspectie het leefklimaat als voldoende of meer dan voldoende.

De samenwerking tussen de jeugdzorg Plus instellingen en de interne school beoordeelden de inspecties bij meer dan de helft als onvoldoende.

De – weinig verrassende - belangrijkste conclusie van de IJz is dat het leefklimaat in de jeugdzorg Plus instelling staat of valt bij de kwaliteit van het personeel en de kwaliteit van het dagprogramma. Werken in de jeugdzorg Plus vergt veel van de medewerkers, het is zwaar en moeilijk. Voor een goed leefklimaat zijn professionals nodig, die kunnen schakelen tussen individueel maatwerk en aandacht voor de groepsprocessen. De professionaliteit van de medewerkers moet bij een deel van de instellingen verbeterd. Het dagprogramma moet flexibel zijn en aansluiten bij wat de jongere interesseert en bij de fase waarin de behandeling zich bevindt. De inspectie zag een aantal goede voorbeelden, waarvan andere instellingen kunnen leren. De inspectie wil dit stimuleren en noemt de goede voorbeelden in haar rapporten.

Onderwijs is een belangrijk onderdeel in het dagprogramma. De jongeren zitten een groot deel van de dag op school. De school en de instelling moeten samenwerken om de jongere optimaal voor te bereiden op het leven buiten de instelling. De samenwerking moet bij meer dan de helft van de instellingen en scholen echt beter.

De instellingen en scholen die als onvoldoende zijn beoordeeld, werken inmiddels aan verbeteringen. In de eerste helft van 2012 voeren de inspecties de hertoetsen van het leefklimaat uit. (www.ijz.nl)

Wetsvoorstel lesbisch ouderschap ingediend bij parlement (Tweede Kamer)

Het wetsvoorstel tot wijziging van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek in verband met het juridisch ouderschap van de vrouwelijke partner van de moeder anders dan door adoptie is bij de Tweede Kamer ingediend. Dit wetsvoorstel regelt dat de vrouwelijke partner van de moeder (duomoeder) de juridisch ouder van een kind kan worden zonder dat daarvoor een gerechtelijke procedure is vereist.

De volgende wijzigingen van het afstammingsrecht worden voorgesteld:

1. Het moederschap van de duomoeder ontstaat van rechtswege als de duomoeder is gehuwd met de moeder t.t.v. de geboorte van het kind en duidelijk is dat de biologische vader van het kind geen rol zal spelen in zijn verzorging en opvoeding.
2. In alle andere gevallen kan de duomoeder het kind erkennen.

3. De mogelijkheid om de rechter te verzoeken om vervangende toestemming voor erkenning wordt uitgebreid tot de zaaddonor die in een nauwe persoonlijke betrekking staat tot het kind.
 4. De duomoeder die als levensgezel heeft ingestemd met een daad die de verwekking van het kind tot gevolg kan hebben gehad, wordt gelijk gesteld aan de mannelijke levensgezel. Dit betekent dat:
 - a. het moederschap van deze duomoeder gerechtelijk kan worden vastgesteld; en
 - b. zij alimentatieplichtig is jegens het kind op grond van artikelen 1:394 en 395b BW.
- (Kamerstukken II 2011/12, 30 032, nrs.1-4)

Kabinet wil draagmoederschap aanscherpen

Het kabinet wil nieuwe eisen stellen aan de acceptatie van draagmoederschap in het buitenland.

Het voorstel is dat draagmoederschap in het buitenland straks alleen wordt geaccepteerd als ten minste één van de wensouders genetisch verwant is met het kind en de andere genetische ouder bekend is. Vanuit het belang van het kind gezien is het belangrijk dat het gebruik van buitenlandse draagmoeders (bijvoorbeeld in India en de Oekraïne) beter wordt geregeld en dat voorkomen wordt dat kinderen geen kennis kunnen dragen van de identiteit van hun ouder(s). De ministerraad heeft op voorstel van staatssecretaris Teeven (VenJ) ingestemd met toezending aan de Tweede Kamer van een brief over dit onderwerp.

Rechten van het Kind

Als géén van beide wensouders een genetische verwantschap heeft met het betrokken kind, is de weg van adoptie eerder aangewezen. Volgens artikel 7 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind heeft een kind het recht zijn of haar ouder te kennen. Dat betekent dat in geval van een eicel-of zaadceldonatie, de donor hiervan bekend moet zijn.

Voorlichting

Daarnaast wordt voorgesteld betere voorlichting over het krijgen van een kind via draagmoederschap te geven. Ook wordt in overleg met het Openbaar Ministerie bezien of aanscherping van het handhavingsbeleid ten aanzien van draagmoederschap mogelijk en wenselijk is. (Persbericht Min. van V&J 16-12-2011)

Uitvoeringswet internationale inning levensonderhoud in werking getreden

Op 27 september 2011 is de Uitvoeringswet internationale inning levensonderhoud aangenomen door de Eerste Kamer. Deze wet geeft uitvoering aan het op 23 november 2007 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Verdrag inzake de internationale inning van levensonderhoud voor kinderen en andere familieleden (PbEU PM) en van de verordening (EG) nr. 4/2009 van de Raad van 18 december 2008 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen, en de samenwerking op het gebied van onderhoudsverplichtingen (PbEU L 7 /1). De wet trad in werking op 26 oktober 2011.

(Wet van 29 september 2011, Stb.2011, 460)

Wetsvoorstel transgenders in consultatie

Op 15 september 2011 heeft staatssecretaris Teeven van Veiligheid en Justitie het wetsvoorstel transgenders voor advies naar verschillende instanties gestuurd, zoals de Raad voor de rechtspraak, de Commissie burgerlijke staat en nationaliteit en Transgender Netwerk Nederland. Tot 15 november kan een ieder ook een reactie sturen via internetconsultatie.

Het wetsvoorstel regelt dat mensen die transgender zijn, makkelijker de vermelding van het geslacht op hun geboorteakte kunnen laten wijzigen. Zij hoeven niet langer eerst een operatie of een behandeling met hormonen te ondergaan om hun lichaam aan te passen aan het geslacht dat zij wensen. Ook vervalt de zogenoemde sterilisatie-eis, welke inhoudt dat transgenders onvruchtbaar moeten zijn, voordat de geboorteakte kan veranderen. Zo mogen thans nog mannen nimmer meer in staat zijn om kinderen te verwekken en zullen vrouwen nimmer meer in staat mogen zijn kinderen te baren en tijde van de wijziging van hun genderidentiteit en geslacht in het geboorteregister vgl. (art. 1:28 lid 1 sub c BW)

Straks is het voldoende als een rechter en een deskundige vaststellen dat de overtuiging van een transgender persoon blijvend van aard is. Voor mensen die lichamelijk man of vrouw zijn, maar die er diep naar verlangen een persoon van het andere geslacht te zijn, betekent het schrappen van de vereisten van onvruchtbaarheid en van fysieke aanpassing aan het verlangde geslacht een ruimere erkenning van hun genderidentiteit.

(Persbericht Ministerie van Veiligheid en Justitie, 13-09-2011;
<http://www.internetconsultatie.nl/transgenders>)

Wetsvoorstel herziening gerechtelijke kaart aanvaard door Tweede Kamer

De Tweede Kamer heeft op 6 december ingestemd met het wetsvoorstel tot wijziging van de Wet op de rechterlijke indeling, de Wet op de rechterlijke organisatie en diverse andere wetten in verband met de herziening van de gerechtelijke kaart.

Het wetsvoorstel beoogt de gebiedsindeling van de rechtbanken en gerechtshoven te veranderen, omdat er binnen de huidige indeling onvoldoende mogelijkheden zijn tot specialisatie. Verder wil het de toegankelijkheid, bestuur en bedrijfsvoering van de rechtspraak verbeteren, evenals de samenwerking tussen openbaar ministerie, politie en rechtspraak.

Door de nieuwe gebiedsindeling fuseren diverse rechtbanken, zodat er 10 rechtbanken ontstaan. Het aantal gerechtshoven zal worden teruggebracht naar 4. Elke rechtbank en elk gerechtshof krijgt verschillende zittingsplaatsen. Er komen in totaal 32 zittingsplaatsen die in een algemene maatregel van bestuur zullen worden aangewezen. Ook het OM volgt deze indeling. Verder worden de huidige 5 ressortparketten vervangen door één landelijk ressortsparket.

(Kamerstukken I 2011/12, 32 891, A)

Wet College voor de rechten van de mens

Op 22 november 2011 heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel College voor de rechten van de mens aangenomen. Deze wet regelt de oprichting van een nationaal mensenrechteninstituut: het College voor de rechten van de mens. Het College moet de mensenrechten in Nederland beschermen, het bewustzijn van deze rechten vergroten en de naleving bevorderen. Het College krijgt als taak te adviseren over (voorgenomen) wet- en regelgeving en beleid, onderzoek te doen, te rapporteren en aanbevelingen op te stellen. Daarnaast zal het College samenwerken met nationale, Europese en internationale instellingen en maatschappelijke organisaties. De wettelijke taken die nu zijn toegekend aan de Commissie gelijke behandeling gaan over naar dit College.

(Wet van 24 november 2011, Stb. 2011, 573)

Wetsvoorstel adolescentenstrafrecht in consultatie

Op 16 december 2011 heeft de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie het wetsvoorstel adolescentenstrafrecht in consultatie gedaan. Het wetsvoorstel doet voorstellen voor een

samenhangend sanctiepakket voor 15- tot 23-jarigen teneinde grensoverschrijdend gedrag van risicojongeren terug te dringen.

Zo wordt de maximale duur van jeugddetentie verhoogd van twee naar vier jaar en kan een zwaar zeden- of geweldsmisdrijf niet meer met alleen een taakstraf worden bestraft. De verplichte nazorg na jeugddetentie krijgt vorm met een voorwaardelijke invrijheidsstelling. Daarbij kunnen voorwaarden worden gesteld, net als bij een voorwaardelijke veroordeling, bijvoorbeeld in de vorm van het volgen van onderwijs. Bij de voorwaardelijke sancties kan de rechter daarnaast elektronisch toezicht bevelen.

Voorts wordt voorgesteld de grens voor toepassing van het jeugdstrafrecht bij meerderjarigen te verhogen van 21 naar 23 jaar en het gebruik van intensieve gedragsinterventies te bevorderen waarbij het gezin of de omgeving van de veroordeelde kunnen worden betrokken. Bij onvoldoende medewerking aan dit programma kan de veroordeelde tijdelijk (een 'time-out') of langdurig in een jeugdinrichting worden geplaatst. Bij deze maatregel worden ook nachtdetentie en elektronisch toezicht mogelijk gemaakt. De rechter krijgt de mogelijkheid om een pij-maatregel om te zetten in TBS. Te verwachten is dat dit concept-wetsvoorstel veel kritiek zal ondervinden. (Persbericht Ministerie van Veiligheid en Justitie, 16 december 2011)

Wetsvoorstel verhoging griffierechten ingediend

Op 28 oktober 2011 is het wetsvoorstel tot wijziging van de Algemene wet bestuursrecht, de Wet griffierechten burgerlijke zaken en enige andere wetten in verband met de verhoging van griffierechten bij de Tweede Kamer ingediend.

Het wetsvoorstel verhoogt de griffierechten. Van oudsher betalen rechtzoekenden een deel van de kosten van een gerechtelijke procedure door middel van griffierecht, het andere deel wordt betaald door alle belastingbetalers. Het uitgangspunt van gezamenlijke bekostiging van de rechtspraak blijft in stand, maar in de verhouding tussen de bijdrage uit de algemene middelen en de bijdrage van hen die ervan gebruik maken, wordt verandering gebracht. Het systeem van griffierechten wordt zo vormgegeven dat personen met lage inkomens compensatie krijgen en dat onaanvaardbaar hoge griffierechten worden voorkomen. Naast de bestaande categorieën on- en minvermogenden krijgen ook middeninkomens compensatie. De bestaande vrijstellingen van griffierecht op het gebied van het jeugdrecht blijven ongewijzigd. Er zijn twee redenen voor de verhoging van griffierechten. De eerste reden is de eigen verantwoordelijkheid van de rechtzoekende. De tweede reden voor verhoging van griffierechten is dat deze noodzakelijk zijn in het kader van het streven van dit kabinet om de overheidsfinanciën op orde te brengen. Het aantal gerechtelijke procedures is de laatste jaren substantieel gestegen. Parallel aan dit wetsvoorstel komt het kabinet met een innovatieagenda om geschillen effectiever, eenvoudiger, sneller en goedkoper tot een oplossing te brengen. (Kamerstukken II 2011/12, 33 071, nrs.1-5)

Opstellen verbetert stelsel geschiloplossing

Minister Opstelten geeft in zijn brief aan de Tweede Kamer van 31 oktober 2011 een impuls aan de vernieuwing van de geschiloplossing. Hiertoe zal mediation worden bevorderd, onder andere door een kwaliteitssysteem voor mediation in te richten en door de positie van Geschillencommissies te versterken. Ook moet rechtspraak vanaf 2015 digitaal toegankelijk zijn, zodat burgers de voortgang van hun zaak via Internet kunnen volgen. Opstelten wil daarnaast dat gerechtelijke procedures effectiever worden afgehandeld. Volgend jaar komt er daarom een eenvoudige, digitale procedure bij de kantonrechter. Ook zullen rechters in bestuurszaken vroeg in de procedure een zitting plannen om met procespartijen te zoeken naar oplossingen. In 2012 kunnen tevens maatregelen verwacht worden om het hoger beroep eenvoudiger en effectiever te maken.

Bron: Kamerstuk II 2011/12, 33071, nr. 5.

Kosten gesubsidieerde rechtsbijstand

Het toenemend beroep op rechtsbescherming maakt het noodzakelijk maatregelen te nemen om de kosten in de hand te houden, zo schrijft staatssecretaris Teeven aan de Tweede Kamer. Er is een tekort van € 15 miljoen doordat verdachten nu de mogelijkheid hebben om een advocaat te raadplegen voor het politieverhoor. Dit maakt een structurele verhoging van de eigen bijdragen op alle rechtsgebieden nodig, uitgezonderd de eigen bijdrage voor mediation. Hierdoor zal de eigen bijdrage voor de hoogste inkomenscategorie stijgen van € 775 naar € 800 en voor de minst draagkrachtigen van € 125 naar € 190. Voor de andere, tussenliggende, inkomensgroepen bedraagt de verwachte verhoging circa € 160.

Het tekort van € 15 miljoen komt bovenop de taakstelling van € 50 miljoen op de gesubsidieerde rechtsbijstand. Bezuinigingen worden gerealiseerd door een substantiële verhoging van de eigen bijdrage in alle echtscheidingszaken, zaken over alimentatie of levensonderhoud, ouderlijk gezag of voogdij, omgangsregeling en boedelscheiding.

Per 1 januari 2012 gaat er bovendien 5% af van de vergoeding voor advocaten. Ook moeten rechtzoekenden in bewerkelijke zaken meer gaan betalen, omdat advocaten in die zaken veel tijd kwijt zijn. Verder vermindert de vergoeding van een advocaat als de zaak door de rechter niet-ontvankelijk wordt verklaard.

Bron: Brief Staatssecretaris aan Tweede Kamer, kenmerk 5713497/11.

Nieuwe maatregel in strijd tegen kinderpornografie

Verdachten van het bezit en de handel in kinderpornografie of van terroristische activiteiten kunnen straks verplicht worden mee te werken aan het openen van versleutelde bestanden op hun computer. De officier van justitie geeft dan een zogeheten decryptiebevel. Dit staat in een brief die minister Opstelten van Veiligheid en Justitie vandaag naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. In het voorjaar van 2013 komt hij met een wetsvoorstel. Met de maatregel komt de bewindsman tegemoet aan een wens van Tweede Kamerleden.

De opsporingspraktijk heeft behoefte aan de mogelijkheid van een decryptiebevel omdat encryptie door verdachten toeneemt, vooral binnen kinderpornonetwerken. Er wordt dan software gebruikt waarmee bestanden gemakkelijk kunnen worden versleuteld. Dit was ook aan de orde in de Amsterdamse zedenzaak. Het decryptiebevel betekent een uitbreiding van de bevoegdheden van politie en justitie om toegang te krijgen tot afgeschermd gegevens en zo de vervaardiging, de verspreiding en het bezit van kinderpornografie effectief te bestrijden en hulp te kunnen bieden aan de slachtoffers. In Europa kennen Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk ook een dergelijke verplichting.

Opstelten vindt het gerechtvaardigd verdachten tot medewerking te verplichten. Het gaat immers om strafbaar gedrag dat de geestelijke gezondheid en lichamelijke integriteit van slachtoffers ernstig kan aantasten. Daar komt bij dat een verdachte die zich zo heeft ingespannen om zijn activiteiten voor de buitenwereld te verhullen, rekening moet houden met de inzet van zwaardere middelen door de overheid om de burgers te beschermen.

De bewindsman heeft inzet van het decryptiebevel wetenschappelijk laten onderzoeken door het Centrum voor Recht, Technologie en Veiligheid van de Universiteit van Tilburg, dat onder meer heeft gekeken naar verenigbaarheid met het in artikel 6 van het EVRM opgenomen nemo-teneturbeginsel. Dat is het principe dat verdachten niet verplicht kunnen worden mee te werken aan hun eigen veroordeling. De onderzoeker stelt vast dat onder bepaalde strenge voorwaarden een ontsleutelplicht daarmee niet onverenigbaar is. De minister sluit zich hierbij aan en stelt zeer strikte waarborgen vast bij uitoefening en toepassing van de bevoegdheid.

Alleen de officier van justitie kan het bevel geven, na schriftelijke machtiging van de rechter-commissaris, bij een dringend opsporingsbelang. Bijvoorbeeld als slachtoffers in gevaarlijke of mensonterende omstandigheden verkeren en het dringend noodzakelijk is dat aan het strafbaar handelen direct een einde komt. Vaak gaat het dan om minderjarigen.

Omdat het in de praktijk zal gaan om doortrapte criminelen, wil Opstelten het niet meewerken aan een decryptiebevel aanzienlijk zwaarder straffen dan het weigeren van een ambtelijk bevel, ook bekend als de wederspanningheid, waarvoor de maximumstraf nu drie maanden is. Hoe hoog de maximaal op te leggen straf zou moeten worden, maakt hij bekend bij de presentatie van het wetsvoorstel. (Nieuwsbericht MvV&J 28-11-2012)